

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЛІТУРГІЧНЕ БОГОСЛОВ'Я ТА ІКОНОЛОГІЯ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Богослов'я»

Спеціальність 041 Богослов'я

Галузь знань 04 Богослов'я

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни літургічне богослов'я та іконологія складена відповідно до освітньо-професійної програми «Богослов'я», спеціальності 041 Богослов'я, другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» березня 2024 р.).

Розробник: **Лагодич Микола Миколайович**, кандидат історичних наук, кандидат богословських наук, доцент кафедри філософії та культурології

Викладач: **Лагодич Микола Миколайович**, кандидат історичних наук, кандидат богословських наук, доцент кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Цей курс призначений для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП «Богослов'я» і формує у них богословські принципи, які втілені у церковне богослужіння та розкриваються через богослужбові тексти та іконографію, а також формування практичних навичок аналізу взаємозв'язків між віровченням і богослужбовою та іконографічною традицією Церкви, в тому числі в українському контексті.

Ставлення віруючої людини до богослужіння залежить від того, як і до якої міри вона знайома з богослужбовим культом, з його походженням, сутністю та змістом.

Метою викладання навчальної дисципліни полягає в систематичному викладі догматичних і моральних ідей, котрі містяться в богослужбових текстах Православної Церкви в їх історичному розвитку. Представити ікону як важливу складову частину східно-християнського богослов'я. Ікона розглядається не як об'єкт уваги історії мистецтва, але як одна з можливостей мови про Бога і до Бога. Під цим оглядом важливо показати ікону в контексті розвитку християнської догматики, літургії та духовності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Літургічне богослов'я та іконологія» є:

- Засвоїти богословський статус систематичного опису богослужіння і літургійного передання Церкви;
- Дати визначення понять і категорій, за допомогою яких можна було б висловити сутність літургійного досвіду Церкви;
- Зв'язати ці визначення і поняття з системою понять богослов'я, які тлумачать віровчення Церкви;
- Об'єднати окремі дані літургійного досвіду в єдине ціле, в «закон молитви», соприродність Церкви і визначити «Закон віри»;
- Ознайомити студентів з духовним змістом православних свят;
- Вивчити історичного розвитку богослужіння Православної Церкви, її еортології та гімнографії;
- Освоєння богословських і моральних ідей містяться в гімнографічну спадщину Православної Церкви;
- Сформувати особисте і глибоке розуміння значення візуального сакрального образу у житті християнина і церкви;
- Простежити еволюцію Священних Зображень.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є догматичний зміст богослужбових текстів та східно-християнське розуміння візуального образу.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Мультимедійний проектор, мультимедійна дошка, офісні програми призначені для основної маси користувачів: текстові і табличні процесори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus Smart Suite, Open Office, Libre Office), вільний доступ до мережі Internet, комплект богослужбових книг, репродукції ікон.

Цей навчальний курс розрахований на студентів, які вже мають базові знання з богослов'я (зокрема з догматичного та фундаментального

богослов'ям, Православним богослужбовим уставом) та історією церковного мистецтва.

2. Результати навчання

Відповідно до ОПП «Богослов'я» (редакції 2024 р.) програмні результати навчання після засвоєння дисципліни такі:

ЗК 3. Знання і розуміння предметної області професійної діяльності.

ФК 1. Поглиблене знання змісту книг Святого Письма, його контексту та герменевтичних методів тлумачення.

ФК 2. Знання історії богословської традиції та здатність застосовувати його в процесі досліджень і у пошуках способів вирішення богословських питань в сучасному контексті.

ФК 9. Відкритість та конструктивне сприйняття критики і готовність до подальшого особистісного, практичного та академічного розвитку.

ПР 1. Мати критичне розуміння основних богословських концепцій та колізій історії Церкви й методів їх осмислення у навчанні чи викладанні та/або іншій професійній діяльності.

ПР 2. Застосовувати широке знання богословської антропології та інших богословських наук у міждисциплінарних дослідженнях.

ПР 3. Відтворювати основні історичні і сучасні підходи контекстуального розуміння і застосування Святого Письма та Священного Передання.

ПР 5. Аналізувати і оцінювати основні етапи становлення богословської традиції християнства в контексті історичних, ідейно-світоглядних, соціальних та культурних детермінант.

ПР 7. Установлювати зв'язок і порівнювати результати досліджень в царині літургійного богослов'я та іконології.

ПР 11. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах душпастирської практики, що потребує комплексних знань в царині літургії, історичного, практичного та морального богослов'я, місіології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей:**

Знати:

- Предмет і методи курсу «Літургійне богослов'я та іконологія»;
- Історію науки літургійного богослов'я;
- Основні категорії та концепції дисципліни;
- Склад і принцип побудови богослужбових книг;
- Історію формування гімнографії Православної Церкви;
- Богословський зміст чинопослідувань свят Православної Церкви;
- Тлумачення святих отців на богослужбові тексти
- Значення літургійного богослов'я для життя Церкви
- Основні періоди розвитку християнської іконографії (іконографії Христа, появи перших зображень Богородиці) та богословського розуміння ікони;
- Основні іконографічні типи Богородичних ікон та дати їм богословське пояснення.

Уміти:

- Володіти базовими знаннями в області літургійного богослов'я навичками орієнтування в літургійній літературі навичками тлумачення священнодійств і богослужбових текстів в дусі православної традиції і святих отців Церкви;
- Співвідносити базові знання з літургійним богослов'ям з базовими знаннями з інших навчальних дисциплін;
- Використовувати знання з дисципліни в процесі духовно-морального розвитку;
- Працювати з навчальною та науковою літературою з дисципліни;
- Характеризувати основні етапи розвитку літургійного богослов'я;
- Будувати богословське судження про догматичний зміст богослужбових текстів Православної Церкви;
- Відрізняти православне богослужіння від неправославного;
- Використовувати знання літургійного богослов'я в різних аудиторіях;
- Визначити основні іконографічні типи Господських, Богородичних ікон, а також ікон Пресвятої Тройці, ангельських сил та ікон свят;
- Давати богословське пояснення іконографічним типам і знати коротку історію їх походження;
- Пояснити значення ікони в контексті літургії та духовного життя християнина.

Володіти:

- Навичками богословського аналізу літургічних текстів Православної Церкви;
- навичками текстологічного аналізу богослужбових текстів Православної Церкви;
- навичками історичного аналізу богослужбової традиції та гімнографічного спадку Православної Церкви;
- основними навичками аналітичної роботи з богослужбовою літературою;
- умінням використовувати знання з дисципліни в практичній діяльності.

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни **«Літургічне богослов'я та іконологія»**:

- Поглиблене знання змісту книг Святого Письма, його контексту та герменевтичних методів тлумачення;
- В результаті вивчення курсу студент повинен придбати поглиблені знання про богослужіння і через це отримати побожне шанування богослужбового культу, любов до Бога і спілкування з Ним;
- Знання історії богословської традиції та здатність застосовувати його в процесі досліджень і у пошуках способів вирішення богословських питань в сучасному контексті;
- Аналізувати і оцінювати основні етапи становлення богослужбового культу Церков східної традиції в контексті історичних, ідейно-світоглядних, соціальних та культурних детермінант для різних аудиторій, розробляти елементи освітніх програм;
- Застосовувати широке знання богословської антропології та інших богословських наук у міждисциплінарних дослідженнях;

- Установлювати зв'язок і порівнювати результати досліджень в царині літургійного богослов'я та іконології;
- Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах душпастирської практики, що потребує комплексних знань в царині літургії, історичного, практичного та морального богослов'я, місіології;
- Використовувати основи богословських знань в процесі духовно-морального розвитку та при вирішенні професійних завдань;
- Студент повинен бути компетентним у поданні відомостей про історію розвитку чинопослідувань богослужінь.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Навчальна дисципліна « Літургичне богослов'я та іконологія »											
Форма навчання	Рік	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	СРС	Індивідуальна робота	
Денна	2	3	5	150	4	36		-	110		екзамен
Заочна	немає										

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.											
Тема 1 Літургичне вчення про Бога Трійцю в Особах.	22	4	2			16						
Тема 2 Літургійне вчення про Ангелів. Іконографія ангельських сил та „Церковна ієрархія” Діонісія Ареопагіта.	12		2			10						
ТЕМА 3 Літургичне вчення про Сина Божого	28		6			22						
ТЕМА 4 Церковно-літургійне вчення про Св. Духа	4		2			2						
Разом за ЗМ1	66	4	12			50						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2.											

ТЕМА 5 Літургійне вчення про Богородицю.	24		6			18						
ТЕМА 6 Переживання Літургії християнином	12		2			10						
ТЕМА 7. Літургійне вчення про піст	22		4			18						
ТЕМА 8 Дванадцять свята в літургійному освітленні	26		12			14						
Разом за ЗМ 2	84	0	24			60						
Усього годин	150	4	36			110						

3.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	1. Літургійне зображення благодатного служіння Божої Матері у земній Церкві. 2. Віруюча душа під благодатним осяянням Божої Матері. 3. Шанування Божої Матері віруючими та Її молитва за них. 4. Іконографія Богородиці у ранньо-християнському мистецтві. • Перші Богородичні ікони. • Ікони, які представляють життя Богородиці. • Тема моління та заступництва. 5. Основні іконографічні типи зображення Богородиці: Елеуса, Одигітрія, Панагія, Платитера, Оранта, Нікопоя, Асунта, Деїсусна. Інші типи Богородичних ікон.
2	1. Загробна доля покійних в вірі. 2. Ікони богословського та аскетично-містичного змісту: Страшний суд, Ліствиця, тощо.
3	1. Іконографія та богословський зміст зображень Ісуса Христа: Іконографія Ісуса Христа. 2. Знаково-символічні зображення Спасителя. 3. Перші ікони Христа. 4. Догмат про Воплощення. 5. Іконографічні типи: Пантократор, Нерукотворний Спас, Спас у силах, Спас на троні. 6. Особисте спасіння
5	1. Церковно-літургійне вчення «Великого Канону» св. Андрія, архієпископа Критського. • Загальні аскетичні ідеї «Великого канону».

	Прощення грішних Триєдиним Богом заради Сина Божого Спасителя і молитов Богоматері.
6	Ікона і Літургія. • Символіка східнохристиянського храму. • Система розпису хрестово-купольного храму. • Літургічне значення образу Пантократора. • Ікона “Тайної вечері” у літургічній редакції. Іконостас: історія виникнення та розвитку; літургічна функція та символічне значення.
7	1. Ідейний зміст Богослужіння на Різдво Христове. • Літургійний опис історії Різдва Христового. • Сотеріологічне значення Різдва Христового. 1. Свято Стрітєння Господнього в літургійному освітленні. 2. Богоматір біля Хреста та Гробу Христового. 3. Успіння Богоматері в літургійному освітленні. • Історико-літургійний опис Успіння Богородиці. 5. Дидактичний елемент у канонах і піснеспівах свята Успіння.
8	Іконографія святкових ікон. • Образи подій Різдва Богородиці, Введення у храм, Благовіщення, Різдва Ісуса Христа, Стрітєння, Богоявлення, Преображення, В'їзду в Єрусалим, Розп'яття, Зішестя в пекло, Вознесення, Зішестя Святого Духа, Успіння, Воздвиження Чесного Хреста у східнохристиянському мистецтві. • Виникнення додекаортону. Його місце в іконостасі та настінних розписах.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

3.5. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

(за власним вибором студента)

1. Літургічне вчення про Сходження Святого Духа.
2. Ангелологія за богослужбовими текстами октоїха.
3. Вчення про Святу Тройцю за текстами Тріоді.
4. Сходження Христа до пекла за богослужбовими текстами Великої суботи.
5. «Хай мовчить всяка плоть людська...» за літургічними текстами Великої суботи.
6. Пасха і Великдень згідно богослужбових текстів.
7. Вчення про Євхаристію у Постовій Тріоді.
8. Апостол Лука як перший іконописець.
9. Формування іконографічного канону Пресвятої Богородиці.
10. Акафіст як особливий літургічний жанр.
11. Ікона Святої Тройці Рубльова.
12. Знаково-символічні зображення Спасителя.
13. Постанови VII Вселенського собору про іконо шанування.
14. Богородичні ікони в Україні.

15. Ікона «Втеча святої родини до Єгипту» історичні моменти.
16. Богословське наповнення канону преп. Андрія Критського.
17. Вчення про покаяння згідно тропарів на «Господи взиваю» за Постовою тріодю.
18. Вчення про загробне життя згідно богослужбових текстів.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
МН2 – практичні методи (практичні роботи).
МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web конференції, вебіари тощо).
МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
МН2 – практичні методи (практичні роботи).
МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web конференції, вебіари тощо).
МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

6. Система контролю та оцінювання

Система контролю під час поточного оцінювання: експрес-опитування; індивідуальне опитування; фронтальне опитування; захист індивідуального науково-дослідного завдання ІНДЗ; тестування; письмові роботи; есе, творча робота, проект, презентація. Механізм оцінювання результатів навчальної діяльності студентів оприятено в засадничих документах Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича – у «Положенні про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», «Положенні про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів»

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання:

Засобами оцінювання виступають:

стандартизовані тести;
реферати;
проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
есе;
створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
презентація на задану тему;
доповідь на науковій конференції. усні відповіді. контрольні роботи;

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

навчальних досягнень здобувачів освіти з курсу

Поточне оцінювання

Курс «Новітня історія Православ'я в Україні» вивчається впродовж семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкових модулів.

Перший та другий теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно впродовж м семестру студент може набрати максимально 60 балів (30+30). Окрім цього, студент може виконати індивідуальне науково-дослідницьке завдання, що оцінюється від 1 до 10 балів.

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Вони складається з двох форм роботи: теоретичної та практичної (тестові завдання). За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу «Новітня історія Православ'я в Україні» отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS.

При виконанні запропонованих завдань до кожної теми (згідно навчальної програми) здобувач освіти може отримати кількість балів за тему відповідно до їх розподілу:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ здобувачі освіти

<i>Поточне оцінювання та самостійна робота</i>								Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
6	6	5	6	7	10	10	10	балів	балів
60 балів									

Максимум балів, які здобувач освіти може отримати за окремий вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання – 12 балів, сума яких (за коефіцієнтом) переводиться у відповідний бал кожної теми, що в загалом у ході поточного контролю складе 60 балів:

11-12 балів

Завдання виконано вчасно, його зміст вичерпно і глибоко розкриває тему дослідження з морального богослов'я та біоетики. Оформлення відповідає вимогам, розгляд теми перед аудиторією здійснюється за допомогою аргументованих висновків та інтеграції сучасних підходів. Студент має власну позицію з обговорюваних питань, здатен презентувати її, аргументуючи відповідно до наукових та морально-етичних норм, творчо підходить до виконання завдання.

9-10 балів

Завдання виконано вчасно, в його змісті детально розкривається тема з морального богослов'я та біоетики. Оформлення відповідає вимогам, студент володіє матеріалом і здатен чітко представити його під час презентації, хоча можливо без глибокого аналізу в усіх аспектах теми.

7-8 балів

Завдання виконано вчасно, в його змісті розкривається основна частина теми з морального богослов'я та біоетики, оформлення відповідає вимогам. Студент може доповісти про ключові моменти дослідження, але не здійснює глибокого аналізу або узагальнення матеріалу, не підводить чітких підсумків або висновків.

5-6 балів

Завдання виконано вчасно, але зміст є поверхневим, фрагментарно охоплює тему. Оформлення відповідає вимогам, але студент не проводить достатній аналіз джерел або теоретичних аспектів, не може узагальнити та систематизувати матеріал, має труднощі під час презентації дослідження.

3-4 бали

Завдання виконано вчасно, але матеріал є простим повторенням відомих джерел без аналітичної обробки. Студент на репродуктивному рівні відтворює матеріал з помилками і не здатен його грамотно презентувати перед аудиторією.

1-2 бали

Завдання виконано неповно, фрагментарно, часто з допомогою викладача. Практичні навички роботи майже не сформовані, більшість завдань не виконано, і студент не може навести аргументовану думку з обговорюваних питань морального богослов'я та біоетики.

Підсумковий контроль

Іспит проводиться в змішаній формі (усна відповідь + тестування):

Два теоретичних усних питання оцінюються по 12 балів максимум за кожне

Тестування здійснюється на платформі Moodle – 16 балів максимум

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за курс є сумарною в межах 100 балів, які складаються з 60 балів поточного контролю та 40 балів підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JybxDr-syswxxHuGOn/view у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ:

1. Виокреміть дидактичний елемент у канонах і піснеспівах свята Успіння.
2. Дайте оцінку іконографічному зображенню «Трійця Рубльова».
3. З'ясуйте в чому проблематика образу Бога Отця.
4. З'ясуйте значення сили Животворчого Хреста в особистому спасінні.
5. З'ясуйте місце додекартону в іконостасі та настінних розписах.
6. З'ясуйте та перерахуйте літургічні відомості про загробну долю покійних в вірі.
7. З'ясуйте цінність вчення Церкви за «Великим канонам».

8. Зробіть загальну характеристику іконографії ангелів.
9. Зробіть порівняльний аналіз літургійного та догматичного вчення про хресну жертву втіленого Сина Божого.
10. Наведіть відомості про виникнення додекаортону.
11. Наведіть відомості про особливості іконографії святкових ікон.
12. Наведіть відомості про ранньо-християнські спроби вирішення проблеми іконографії Пресвятої Трійці.
13. Наведіть відомості про шанування Божої Матері віруючими та Її молитва за них.
14. Наведіть літургійне вчення «Віруюча душа під благодатним осяянням Божої Матері».
15. Назвіть іконографічні атрибути безплотних сил: крила, слухи, посох, зеркало та ін.
16. Назвіть основні іконографічні типи іконографії Пресвятої Трійці.
17. Назвіть перші Богородичні ікони.
18. Назвіть перші ікони Христа.
19. Назвіть символіку східнохристиянського храму.
20. Охарактеризуйте дванадцять святих в літургійному освітленні.
21. Охарактеризуйте догмат про Воплощення.
22. Охарактеризуйте завдання та методи Літургійного богослов'я.
23. Охарактеризуйте іконографічний тип „Ветхий Деньми”, „Етимасія”, „Отцівство”.
24. Охарактеризуйте іконографію Богородиці у ранньо-християнському мистецтві.
25. Охарактеризуйте іконографію та богословський зміст зображень Ісуса Христа.
26. Охарактеризуйте літургійне вчення про Боготілення та достоїнство Богоматері.
27. Охарактеризуйте на основі богослужбових текстів вчення про Боготілення.
28. Охарактеризуйте основні іконографічні типи зображення Богородиці: Елеуса, Одигітрія, Панагія, Платитера, Оранта, Нікопоя, Асунта, Деїсусна. Інші типи Богородичних ікон.
29. Перелічіть відомі Вам ікони, які представляють життя Богородиці.
30. Перерахуйте знаково-символічні зображення Спасителя.
31. Перерахуйте та охарактеризуйте біблійні основи іконографії Пресвятої Трійці.
32. Поясніть вчення про іконографію архангела Михаїла.
33. Поясніть вчення про християнський піст за вченням Постової Тріоди.
34. Поясніть сотеріологічне значення Різдва Христового.
35. Проаналізуйте вчення про життєдайність знамення Хреста Господнього.
36. Проаналізуйте ікони богословського та аскетично-містичного змісту: Страшний суд, Ліствиця, тощо.
37. Проаналізуйте іконографічні типи: Пантократор, Нерукотворний Спас, Спас у силах, Спас на троні.
38. Проаналізуйте літургійне вчення про Воскресіння та Вознесіння Христове.
39. Проаналізуйте церковно-літургійне вчення «Великого Канону» св. Андрія, архієпископа Критського.
40. Проаналізуйте церковно-літургійне вчення про Св. Духа.
41. Розкажіть про ікону “Тайної вечері” у літургійній редакції.
42. Розкажіть про літургійне зображення благодатного служіння Божої Матері у земній Церкві.
43. Розкажіть про літургійне значення образу Пантократора.
44. Розкажіть про проблематику зображення Пресвятої Трійці.
45. Розкажіть про проблему зображення Бога Отця та Бога Духа Святого і як наслідок – різні зображення: Старозавітня та Новозавітня Трійця.
46. Розкажіть про систему розпису хрестово-купольного храму.
47. Розкрийте вчення Православної Церкви про зішестя в пекло Христа Спасителя.
48. Розкрийте вчення про вилив благодаті Божої в образі Хреста.
49. Розкрийте вчення про відображення догмату про Св. Трійцю в особистому житті християнина.
50. Розкрийте вчення про літургійне вчення про життєдайність Хреста Христового.
51. Розкрийте вчення про особисте спасіння.
52. Розкрийте вчення про служіння Божої Матері людському спасінню Христової Церкви.
53. Розкрийте літургійне вчення про іконостас: історія виникнення та розвитку; літургійна функція та символічне значення.

54. Розкрийте літургічне вчення про Сина Божого - Спасителя світу і Спасіння.
55. Розкрийте літургічне вчення про спасіння у Христі.

7. Рекомендована література

Основні підручники і монографії:

- Афанасій (Стрельцов), архім. Історична літургіка. Київ, 2024. 304 с.;
Афанасій (Стрельцов), архім. Літургічне богослов'я. Київ, 2024. 304 с.;
Вениамин (Милов), еп. Чтения по литургическому богословию. Брюссель, 1977. 344 с.
Іштван Іванчо. Ікона і Літургія / Переклад: з угор. о. Ласло Пушкеш. Львів, Свічадо. 2001. 500 с.
Киприан (Керн, К.Э.), архим. Посмотрите на лилии полевые: Курс по литургическому богословию [Текст]/ Киприан (К.Э. Керн), архим. –М.: Образ, 2007. –128 с.
Лєпахін В. Ікона і іронічність / Переклад: з рос. Т. Тимо. Львів, Свічадо. 2001. 288 с.
Успенский Л.А. Богословие иконы православной церкви. Париж, изд-во западно-европейского экзархата, Московский патриархат, 1989.
Шмеман А., прот. Введение в литургическое богословие. Париж, 1961
Constantine Cavarinos. Orthodox Iconography. Belmont, MA: Inst. for Byzantine & Modern Greek Studies: 1977.
Constantine Kalokyris. The Essence of Orthodox Iconography. Trans. P. Chamberas. Brookline, MA: Holy Cross, 1985.
DmytroStepovyk. Iconologia ta Iconographia (Iconology and Iconography). Ivano Frankiv'sk: Newspaper "Nova Zoria," 2003.
Evdokimov P. L'art de l'icône. Théologie de la beauté. Bruges-Paris, 1972. (Also is in English)
Galavaris, George. The icon in the life of the Church : doctrine, liturgy, devotion. Leiden : E.J. Brill, 1981.
Martin, Linette. Sacred doorways: a beginner's guide to icons. Brewster, Mass. : Paraclete Press, 2002.
Ouspensky, L'ionide, 1902-1987. The meaning of icons/ by Leonid Ouspensky and Vladimir Lossky ; [translated by G.E.H. Palmer and E. Kadloubovsky]. Olten, Switzerland : U. Graf, [1952].
Quenot M. The Icon: Window on the Kingdom. Crestwood, St. Vladimir's Seminary Press, 1991.
Sendler, Egon, 1923-The Icon, image of the invisible: elements of theology, aesthetics, and technique; translated by Steven Bigham. Redondo Beach, Calif. : Oakwood Publications, 1988.
Vrame, Anton C. The educating icon: teaching wisdom and holiness in the Orthodox way. Brookline, Mass. : Holy Cross Orthodox Press, c1999.

Допоміжна література

- Киприан (Керн), иером. Крины молитвенные. Сборник статей по литургическому богословию. Белград, 1928, с. I.
Шёнборн К. Икона Христа, Богословские основы. Милан –Москва, Христианская Россия, 1999.
Шмеман А., прот. Великий Пост. Перевод м. Серафимы (Осоргиной). М., 1993. 111 с.
Onasch K. Ikonen. Gütersloh, 1961; trans. Icônes, Genève, 1961.
Bytschkow W. Die neoorthodoxe Theologie der Ikone// Ostkirchlichen Studien, 42/1 (1993) 36-50.
Theodore Abū Qurrah. A Treatise on the Veneration of the Holy Icons. Transl. & intro. Sidney H. Griffith. Louvain: Peeters, 1997.